

Nr 2.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om förlängd tjänstgöring för vissa värnpliktiga tillhörande armén, vilka under år 1952 avsluta första tjänstgöring, dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 4 januari 1952 dagtecknad proposition, nr 20, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

Förordning om förlängd tjänstgöring för vissa värnpliktiga tillhörande armén, vilka under år 1952 avsluta första tjänstgöring.

Härigenom förordnas, att värnpliktiga tillhörande armén, vilka under år 1952 avsluta första tjänstgöring, skola i omedelbar anslutning härtill fullgöra ytterligare tjänstgöring om 20 dagar.

Från denna skyldighet undantagas värnpliktiga, vilka äro uttagna för utbildning till underofficer, samt värnpliktiga, som avses i 27 § 1 mom. D. värnpliktslagen.

Denna förordning träder i kraft omedelbart.

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehått två i anledning av densamma väckta motioner, nämligen inom första kammaren nr 253 av herr *Öhman m. fl.* och inom andra kammaren nr 413 av herr *Hag-Berg* i Luleå *m. fl.*

I motionerna, vilka äro likalydande, hemställes, att riksdagen måtte avslå förevarande proposition.

Beträffande skälen för denna hemställan får utskottet hänvisa till motionerna.

Föredragande departementschefen, statsrådet Torsten Nilsson, har i propositionen anfört följande:

»Min företrädare i ämbetet anmodade i oktober 1949 ledamoten av riksdagens andra kammare Sigurd Lindholm att inom departementet verkställa undersökning av frågan om gruppcheftutbildningen inom armén.

Lindholm har den 21 december 1951 avlämnat betänkande rörande gruppchefsutbildningen och därmed sammanhängande värnpliktsfrågor (SOU 1951:57). Betänkandet innefattar följande huvudpunkter:

a) För värnpliktiga tillhörande armén, utom de för underofficersutbildning och utbildning i specialtjänst uttagna, föreslås en ökning av första tjänstgöringen om 20 dagar (från 270 till 290 dagar).

b) För gruppchefelever inom armén föreslås ökning av första tjänstgöringen med ytterligare 20 dagar (från 270 till 310 dagar), vilka 20 extra dagar skola placeras omedelbart före den allmänna inryckningsdagen.

c) Vidare föreslås införande av befälsövningar i anslutning till repetitionsövningar som permanent institution inom armén.

Enär remissbehandlingen av betänkandet ännu icke avslutats, är det icke möjligt att nu förelägga riksdagen på utredningsresultatet grundat förslag. Det är emellertid min avsikt att så snart ske kan framlägga dylikt förslag. Förslaget kan dock icke föreläggas riksdagen så tidigt, att beslut i ämnet kan få avseende på nu ineliggande utbildningskontingent vid armén.

Genom beslut den 9 februari 1951 förordnade Kungl. Maj:t att värnpliktiga tillhörande armén, vilka då fullgjorde och under 1951 skulle avsluta första tjänstgöring jämlikt 27 § 1 mom. A. värnpliktslagen, skulle i omedelbar anslutning till första tjänstgöringen fullgöra ytterligare tjänstgöring om 30 dagar samt att denna tjänstgöring skulle anses som under motsvarande tid fullgjord repetitionsövning.

Den sålunda beslutade förlängningen avsåg närmast att bereda ökat utrymme för utbildning i spräng- och mintjänst, handhavandet av andrahandsvapen ävensom förbandsutbildning, för vilka utbildningsgrenar den i värnpliktslagen fastställda första tjänstgöringen icke medgav tillräckligt utrymme.

Om den förlängning av första tjänstgöringen som sålunda kom till stånd yttrade chefen för armén i sin rapport angående resultatet av utbildningen under första tjänstgöringen m. m. 1950—1951 att förlängningen visat sig värdefull genom att några av de mest framträdande bristerna i utbildningen kunnat avhjälpas.

De skäl som föranledde en utökad övningstid för den utbildningskontingent som uttryckte från första tjänstgöring år 1951 göra sig med samma styrka gällande i vad avser utbildningen av nu ineliggande kontingent. Jag anser därför erforderligt att tjänstgöringen förlänges även för denna kontingent. Jag föreslår, att denna förlängning bestämmes till 20 dagar, i huvudsak avsedda för förbandsutbildning. Enligt gällande regler skulle kontingenten rycka ut den 8 mars 1952; med 20 dagars förlängning blir utryckningen den 28 mars.

Erforderliga medel för en sådan förlängning stå — bortsett från merkostnader på grund av prisstegring efter 1950 års utgång — till Kungl. Maj:ts förfogande under det för budgetåret 1951/52 anvisade anslaget Armén: Vissa repetitionsövningar m. m.»

Utskottet. I propositionen föreslås en förlängning av tjänstgöringstiden med tjugo dagar för huvuddelen av de armén tilldelade värnpliktiga, som nu fullgöra sin första tjänstgöring. Enligt verkställda undersökningar lämnar den nuvarande tiden för första tjänstgöringen, 270 dagar, icke tillräckligt utrymme för de värnpliktigas utbildning i spräng- och mintjänst, handhavandet av andrahandsvapen ävensom förbandsutbildning. Det synes därför angeläget att såvitt möjligt försöka avhjälpa dessa brister i utbildningen. För de värnpliktiga, som under fjolåret avslutade sin första tjänstgöring, förlängdes tjänstgöringstiden med trettio dagar, vilka skulle anses som under motsvarande tid fullgjord repetitionsövning. På grund av att påskhelgen inföll under denna tid, blev emellertid förlängningsperioden i praktiken reducerad till omkring tjugo dagar. Om denna förlängda tjänstgöring har, såsom framgår av det ovanstående, chefen för armén uttalat, att den visat sig värdefull genom att några av de mest framträdande bristerna i utbildningen kunnat avhjälpas. Med hänsyn till det anförda tillstyrker utskottet den i propositionen föreslagna förlängningen av tjänstgöringstiden.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att riksdagen måtte med avslag å motionerna I: 253 och II: 413
bifalla förevarande proposition.

Stockholm den 31 januari 1952.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar Norman, Sten, Nils Elowsson*, Sunne, Wistrand, Uhlén, fru Svenson och herr Bengtson;

från andra kammaren: herr Hellbacken, fru Nordgren, fru Johansson i Norrköping, herr Nilsson i Göteborg, fröken Höjer, fru Ewerlöf*, herr Ericsson i Näs och fru Sjöstrand.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.
